

Beleidsnotitie bescherming en beheer ree Fryslân

Inhoud

1. Doel van de notitie
2. Vigerend beleid ree in Fryslân
3. Wettelijke status ree
4. Schade, overlast en risico's
5. Wettelijk kader bescherming en beheer ree
6. Provinciaal beleid voor bescherming en beheer ree in Fryslân met ingang van 1 januari 2020
7. Uitvoering van het beleid
8. Jaarlijkse rapportage beheer ree

1. Doel van de notitie

Deze notitie bevat het nieuwe provinciale beleidskader voor ree in Fryslân. Deze notitie vervangt het hoofdstuk over ree in de door Gedeputeerde Staten vastgestelde Nota Libje en Libje Litte (2002).

Uitvoering van dit nieuwe beleidskader vindt plaats via het Faunabeheerplan Fryslân. Om uitvoering van dit beleid mogelijk te maken zal het hoofdstuk over ree moeten worden geactualiseerd. Het vigerende hoofdstuk over reebeheer in het Faunabeheerplan vervalt eind 2019. Daarbij komt dat ook de onderliggende methodiek van het reebeheer, de methode Van Haaften, landelijk sterk ter discussie staat. De methodiek is sterk verouderd en niet goed toepasbaar op de huidige verspreiding en leefwijzen van het ree. Er is dus een natuurlijk moment om nieuw beleid voor het reebeheer vast te stellen. Het Faunabeheerplan biedt de basis voor een eventuele ontheffing of opdracht van de provincie Fryslân aan de Faunabeheereenheid Friesland voor het uitvoeren van het reebeheer.

2. Vigerend beleid voor reebeheer in Fryslân

Het provinciaal beleid voor het beheer van reeën is vastgelegd in de nota Libje en Libje Litte. Hierin is vastgelegd hoe wij invulling geven aan de wettelijke taken op het gebied van beheer en schadebestrijding voor deze soort.

Samengevat is het vigerend beleid voor ree in Fryslân als volgt. In 2007 is een Universeel Reeënbeheerplan opgesteld waarmee het maximaal aantal reeën is bepaald dat in de provincie Fryslân kan voorkomen. Dit aantal is de doelstand en vormt de basis voor het reeënbeheer. Deze doelstand is sedert 2008 bepaald op maximaal 6.146 reeën voor de gehele provincie Fryslân. Op basis van de onderbouwing zoals opgenomen in het Faunabeheerplan heeft de provincie Fryslân ontheffing verleend voor een jaarlijks afschot van 1234 reeën in het belang van de openbare veiligheid, ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en bossen, in het belang van het reguleren van de populatieomvang en ter voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren. Voor de ree geldt geen landelijke of provinciale vrijstelling.

3. Wettelijke status ree

Het ree is volgens Nederlandse wetgeving een beschermde inheemse diersoort. Op de meest recente Nederlandse rode lijst van zoogdieren (2009) is het ree aangeduid als 'thans niet bedreigd'.

De status van het ree in Europa is goed. De IUCN (International Union for Conservation of Nature) heeft het ree gecategoriseerd als 'Least concern' en aangemerkt als 'widespread and common'. Er bestaan in Europa geen bijzondere bedreigingen die de soort in gevaar kunnen brengen.

4. Schade, overlast en risico's

Reeën kunnen op diverse manieren zorgen voor schade of overlast. Ook vormen aanrijdingen met reeën een risico voor de verkeersveiligheid.

Uit cijfers van de Faunabeheereenheid Fryslân blijkt dat het aantal aanrijdingen met reeën de laatste jaren fluctueert maar gemiddeld genomen licht lijkt te stijgen. Het aantal geregistreerde aanrijdingen in de periode 2015 tot en met 2018 bedroeg respectievelijk 388, 408, 584 en 497. Gemiddeld betekent dit 469 aanrijdingen met reeën per jaar.

Uit gegevens van BIJ12 Faunazaken blijkt dat de door reeën veroorzaakte schade aan landbouwgewassen nihil is. Tussen 1991 en 2019 is er in totaal nog geen tienduizend euro aan schade uitgekeerd. Dat betekent gemiddeld nog geen 350 euro per jaar.

5. Wettelijk kader bescherming en beheer ree

Het provinciaal beleid voor omgang met beschermde inheemse diersoorten kent een aantal vaste uitgangspunten, die direct voortvloeien uit de Wet natuurbescherming (art. 3.8 en 3.10 Wnb). Deze gelden ook voor het ree.

1. *Gunstige staat van instandhouding niet in gevaar*
Het ree is volgens de Wet natuurbescherming een beschermde inheemse diersoort. De gunstige staat van instandhouding van deze soort mag daarom niet in gevaar worden gebracht (art. 3.8 lid 5 Wnb). Fryslân bepaalt de gunstige staat van instandhouding op niveau van de hele provincie.
2. *Preventieve maatregelen nodig*
Vóórdát tot beheer kan worden overgegaan is het noodzakelijk om eerst te onderzoeken of met preventieve maatregelen schade door beschermde inheemse diersoorten voorkomen kan worden (art. 3.8 lid 5 Wnb). Daarbij dient mede overwogen te worden of inzet van preventieve maatregelen haalbaar is. Hierbij dient te worden getoetst aan de volgende criteria; omgevingsfactoren, landschappelijke consequenties, effectiviteit, kosten in relatie tot effectiviteit en welzijn van de dieren (zowel het ree als ander soorten). Indien zou worden overwogen om (preventieve) methodes als vangen, verdoven of anticonceptie toe te passen dienen ook ethische, ecologische en economische belangen te worden beoordeeld.

3. *Beheer alleen indien wettelijke belangen in het geding*

Alleen als in de Wet natuurbescherming genoemde belangen worden geschaad of dreigen te worden geschaad is het mogelijk om tot beheer (lees; afschot) over te gaan. Hieronder vallen in elk geval:

- a. Belang volksgezondheid, openbare veiligheid of ander dwingende reden van openbaar belang (art. 3.8 lid 5 onder b); Hieronder valt ook het aspect verkeersveiligheid.
- b. Bescherming wilde flora en fauna of instandhouding natuurlijke habitats (art. 3.8 lid 5 onder b).
- c. Voorkoming ernstige schade aan gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom (art. 3.8 lid 5 onder b).
- d. Voorkomen van schade of overlast (art. 3.10 lid 2 onder b.)
- e. Beperking van de omvang van de populatie in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden (art. 3.10 lid 2 onder c.)
- f. Voorkomen of bestrijden van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren (art. 3.10 lid 2 onder d.)

6. Provinciaal beleid bescherming en beheer ree met ingang van 1 januari 2020

Gezien de beperkte schade die reeën veroorzaken aan de zaken genoemd onder de hiervoor genoemde wettelijke belangen b. tot en met e. is er feitelijk geen grond om beheer van ree te baseren op schade aan deze belangen. Verder blijkt uit cijfers van de FBE dat het aantal reeën in Fryslân zeer waarschijnlijk (veel) hoger ligt dan de beleidsmatig vastgestelde doelstand van 6.146. Het aantal reeën dat jaarlijks geschoten mag worden (1.234) heeft niet geleid tot het beperken van de reeënpopulatie tot genoemde doelstand. Eveneens moet worden geconstateerd dat, met uitzondering van het aantal aanrijdingen met reeën er geen wettelijke belangen in het geding zijn gekomen door het gegroeide aantal reeën in Fryslân. Hieruit kan worden geconcludeerd dat er feitelijk geen grond is voor het beleidsmatig vastleggen van de reeënpopulatie op een gefixeerd aantal.

Om deze redenen hanteert de provincie Fryslân vanaf 1 januari 2020 openbare veiligheid, de risico's voor het wegverkeer inbegrepen als grond waarop beheer voor het ree wordt gebaseerd. Daarnaast blijft het mogelijk afschot toe te passen bij valwild. Dat betekent dat zieke of gewonde of anderszins gebrekkige dieren mogen worden afgeschoten (belang genoemd onder f.).

De provincie gaat er vanuit dat risico's voor het wegverkeer acceptabel zijn als het jaarlijks aantal aanrijdingen met reeën op het vaste land in Fryslân maximaal 500 bedraagt.

De Waddeneilanden Terschelling en Ameland herbergen ook elk een populatie reeën. Aangezien het hier om eilandpopulaties gaat, die in een afgesloten leefgebied voorkomen stelt de provincie hiervoor een apart doel. Voor Terschelling geldt dat jaarlijks maximaal vijf aanrijdingen met reeën mogen plaatsvinden en op Ameland tien aanrijdingen.

Met het maximeren van het aantal aanrijdingen op genoemde aantallen per jaar gaan wij er vanuit dat daarmee ook de schade aan de overige wettelijke belangen voldoende wordt beperkt en de gezondheid van het reewild in Fryslân niet in gevaar komt.

Voordat overgegaan kan worden tot beheer zal, conform het spoor van de Wet natuurbescherming eerst bekeken moeten worden of met preventieve maatregelen het aantal aanrijdingen verminderd kan worden.

Zowel het treffen van preventieve maatregelen als het ingrijpen in populaties reeën om het aantal aanrijdingen te verminderen dient in de eerste plaats te gebeuren rondom de locaties waar deze aanrijdingen het meest frequent plaatsvinden (de zogenaamde hotspot-benadering). Daarnaast kan beheer worden uitgevoerd om ook op langere termijn te zorgen dat het aantal aanrijdingen onder de hiervoor genoemde aantallen per jaar blijft. Ook hierbij dient het accent te liggen op beheer op locaties waar de meeste aanrijdingen plaatsvinden. Samengevat betekent dit dat de provincie er naar streeft om daar waar zich geen problemen met aanrijdingen voordoen dit zo te houden, en daar waar deze problemen zich wel voordoen deze aan te pakken.

7. Uitvoering van het beleid

De Wet natuurbescherming bepaalt dat uitvoering van het beheer van, in dit geval reeën alleen kan plaatsvinden op basis van een door ons goedgekeurd Faunabeheerplan.

Zoals in het begin van deze notitie vermeld verloopt het Faunabeheerplan Friesland voor wat betreft het ree. De herziening hiervan dient in lijn te zijn met het nieuwe kader voor bescherming en beheer van reeën in Fryslân. De aanpassing van het Faunabeheerplan dient verder te voldoen aan de vereisten uit de Wet natuurbescherming en hoofdstuk 3 van de Verordening Wet natuurbescherming Fryslân.

Reeën komen ook voor in Groningen en Drenthe. Daarom zullen wij de FBE verzoeken met de faunabeheereenheden van deze provincies zorg te dragen voor een afgestemde en gemeenschappelijke gedragen aanpak van het ree waar dit provinciegrensoverschrijdend voorkomt.

8. Jaarlijkse rapportage reebeheer

Conform het gestelde in de Verordening Wet natuurbescherming Fryslân zal de FBE worden verzocht jaarlijks te rapporteren over het reebeheer in Fryslân. Dat impliceert tevens dat de FBE zorgt voor een zorgvuldige en structurele monitoring van het aantal aanrijdingen en andere gegevens die naar het oordeel van de FBE nodig zijn om de bescherming en het beheer van reeën in Fryslân goed uit te kunnen voeren. De FBE zal ook worden verzocht hierbij in elk geval af te stemmen met Provinciale Waterstaat, aangezien ook daar aanrijdingen met reeën worden geregistreerd.

Ter concretisering van artikel 2.6 lid 1 en 2 van de Verordening Wet natuurbescherming Fryslân zullen wij de FBE verzoeken in hun jaarlijkse rapportage tenminste in te gaan op de volgende punten:

1. het aantal aangereden reeën;
2. de locaties waar en de datum waarop deze aanrijdingen hebben plaatsgevonden of de verkeersslachtoffers zijn gevonden;
3. de preventieve maatregelen die zijn onderzocht en die zijn getroffen om het aantal aanrijdingen te verminderen;
4. het aantal uitgegeven wildmerken, de verdeling over wildbeheereenheden en een motivering voor deze verdeling;
5. het aantal geschoten reeën in Fryslân als geheel en per WBE, onderverdeeld naar geslacht en leeftijdsklassen;
6. de locaties waar het afschot heeft plaatsgevonden;
7. een zo nauwkeurig mogelijke schatting van het aantal reeën in Fryslân als geheel en per WBE;
8. maatregelen die de FBE gaat nemen ter verbetering van het reebeheer in het daarop volgende jaar met een doorkijk naar de volgende twee jaar;
9. overige punten ten aanzien van het reebeheer die de FBE van belang acht.